

ad Capitulum transit, a quo tamen transmitti debet absque ulla limitatione ad Vicarium Capitularem infra octo dies majoritate absoluta suffragiorum eligendum (1). Si capitulum Ecclesiæ suffraganeæ in mora fuerit, jus Vicarium nominandi ad Metropolitanum, et si Ecclesia Metropolitana vacante, Capitulum metropolitanum negligens fuerit, ad Episcopum suffraganeum antiquiorem devolvitur (2).

XVIII. Vicario Capitulari nihil in Diœcesi innovare fas est, nec episcopalibus jûribus ullo modo præjudicium ferre illi licet, et de administratione tenetur rationem reddere novo Episcopo ad sedem vacantem promotò (3).

XIX. Capituli est de morte Antistitis, et postea electo Vicario, Metropolitanum, aut Episcopum antiquiorem pro casuum diversitate certiorum facere. Episcopo vita functo, omnia peragentur, quæ de ejus exequiis in Cæremoniali Episcoporum præscripta sunt; et continue, juxta ipsum, preces ad Deum offerantur pro opportuna novi Episcopi electione impetranda, qua obtenta, et certa de ipsa habita notitia, publice gratias Deo agantur in Cathedrali (4).

XX. Monemus denique capitulares omnes, ut charitatem fraternitatis super omnia diligant (5), quod est vinculum perfectionis (6), et legis plenitudo (7); eo magis quo certius est primam canonicorum institutionem huic virtuti innixam fuisse: unde S. Carolus Borromæus hisce verbis suos canonicos monuit: «Omnia agite pace mutua; concordii voluntate, et charitate fraterna vos invicem diligite. Canonici enim estis, qui sicut pro collegii ratione et antiquo instituto una in collegiata Ecclesia, uno quoque deinde in canonicali domicilio collocati fuistis; ita uno pacis et charitatis fœdere, unaque animorum consensione conjunctissimi, sicut nascentis Ecclesiæ ministri quorum erat cor unum et anima una (8), experiendo videte, sicut in psalmo scriptum est, quam bonum et jucundum sit habitare fratres in unum» (9). Si vero, quod Deus avertat, aliquando inter canonicos evenerint dissidia, quæ pacem perturbent, antequam in judicium deducantur, et ne crescant scissuræ, duo viri eligantur prudentia et canonicæ disciplinæ scientia ornatî, qui simul cum alio ab Episcopo deputando, causam agnoscant, et ex æquo et bono decident; illis tamen minime acquiescentibus, unusquisque jus suum apud judicem deducat.

(1) Conc. Trid. sess. XXIV, cap. 16 De ref. (2) Id. id. loco cit.

(3) Sess. XXIV, cap. 16 De ref. (4) Cærem. Episc. lib. III, cap. 28.

(5) Hebr. XIII, 1. (6) Colos. III, 14. (7) Rom. XIII, 10.

(8) S. Carol. Borr. orat. synod. (9) Ps. XXXII 1.

TITULUS IX.

DE CAPITULO COLLEGIALI.

Præter cathedralia capitula, alia ab antiquo constituta fuere in aliquibus Ecclesiis celebrioribus ad augendum decorem et fructum divini cultus, et fidelium utilitati prospiciendum, quin tamen de jure consilium Episcopi et senatus Ecclesiæ dici possint, ideoque nec consensus nec consilium Episcopo præstent in rebus ecclesiasticis gerendis.

I. Una tantum cum extet collegialis Ecclesia in hac nostra provincia, ipsius Capitulum sibi dicta reputet quæcumque de vita et moribus, de servitio chori, de residentia, de statutis, de Ecclesiæ suæ et populi bono promovendo, deque charitate fraterna, et proprio Antistiti obedientia et honore præstandis superiori titulo edicimus, utpote sibi a sacris canonibus vel præcepta vel commendata, non aliter ac Capitulis Cathedralibus (1); nam illa istis æquiparantur in cunctis ad Dei cultum et Ecclesiæ honorem spectantibus.

TITULUS X.

DE BENEFICIATIS.

Quum canonicorum numerus in majoribus Ecclesiis minime sufficeret ad omnes cultus divini functiones peragendas, et ecclesiastica munia obeunda, nonnullæ dividebantur præbendæ, quæ duobus vel tribus clericis tribuebantur ad augendum ministrorum numerum; unde illorum beneficia *portiones* et ipsi *portionarii* nomen acceperunt, in Hispania autem *Racioneros*. Alia etiam in Cathedralibus et Collegiatis Ecclesiis, et eundem in finem, sive ab Episcopis, sive ab aliis erant constituta beneficia.

I. Post deplorandas civiles vicissitudines, quibus suis bonis exoliata fuit Ecclesia, Concordato inito, omnia antiqua suppressa sunt, novaque inducta disciplina. Statutum est enim, ut, «præter dignitates et canonicos, ex quibus solummodo efformatur capitulum, Ecclesiæ cathedrales habebunt Beneficiatos seu capellanos adsistentes, cum proportionali ministrorum et inservientium numero (2): erunt etiam in singulis collegiatis Ecclesiis sex Beneficiati seu capellani adsistentes» (3).

II. Beneficiati igitur ad communis normam juris se in omnibus conformari tenentur; extinctis antiquis *portionariis*, nihil de eorum

(1) Tit. VIII. (2) Concord. 1851 art. 16. (3) Id art. 22.

privilegiis subsistit. Unde beneficiarum munera et officia in capitularibus statutis præfigi debent.

III. «Cum beneficia ad divinum cultum, et ecclesiastica munia obeunda sint constituta» (1), et cappellanorum adsistentium nomen habeant qui in cathedralibus et collegiatis illa obtinent, arcto vinculo capitulis devincti sunt, utpote illorum in sacris functionibus adjutores. Eos ergo monemus, ut dignitatibus et canonicis debitum obsequium præsentent, ac plena cum iis concordia incedant, ut et obedientia obsequentes, et charitati addicti in divini cultus splendore zelantes omnes conspiciantur.

IV. Residentiæ legi adstringuntur Beneficiati (2), ideoque regula et monita superius statuta, tam circa illam, quam circa chori servitium, distributiones percipiendas vel amittendas, et Ecclesiæ servitium, et ipsi pro suo quisque munere, servatis servandis, exequantur.

TITULUS XI.

DE ARCHIPRESBYTERIS.

Quum Episcopi in singulis Diœcesis partibus simul morari minime possint, neque per se ipsos rebus omnibus invigilare, quibus intendere pro munere suo debent, adjutores ab antiquis jam temporibus eligere consueverunt, qui non ex proprii officii jure, sed ex mandato seu delegatione, in assignata sibi Diœcesis parte aliquam exercebant jurisdictionem, vicariorum foraneorum, decanorum, archipresbyterorum nomen accipientes. Magni profecto momenti est illorum officium ad diœcesim bene administrandam; sunt enim velut speculatores domui Israel dati, qui sacrorum canonum et Episcopaliū constitutionum observantiam urgeant, ecclesiasticam disciplinam pro viribus tueantur, minora ac frequentiora negotia, pro tributa sibi facultate expediant, majora ad Episcopum referant. Quo præstantius ergo est illorum officium, eo major esse debet in illo exequendo diligentia.

I. Tales ad hoc gravissimum officium eligantur viri, qui «sint doctrina, pietate, ac prudentia præditi, qui pro Deo et propter Deum evangelium non erubescant, sed de clericorum et laicorum vita ac moribus, et quomodo parochi alique animarum rectores in pastoralis officio se gerant, diligenter inquirent, et in lanternis scrutentur, ad

(1) Conc. Trid. sess. XXI, cap. 3 De ref. (2) Sess. XXIV, cap. 12 De ref.

Episcopos fideliter delaturi, num clerus et populus, ut decet, vivant, num propriis in Ecclesiis cultus adhibeatur, num supellex, sacra præcipue, debito nitore conservetur, et visitationum decreta suæ sint executioni mandata (1), aliaque omnia peragere quæ ipsis ab Episcopo demandantur pro faciliiori diœcesis regimine, et ecclesiasticæ disciplinæ observantia.

II. Archipresbyterorum electio ad Episcopum pertinet, et ad nutum sunt amovibiles, etsi opportunum sit eos constituere in locis ubi curia civilis pro prima judiciorum instantia habetur, uti statuitur in decretis, quæ pro Concordati executione data sunt collatis consiliis cum apostolico Nuntio (2). Antequam officium sumant electi Archipresbyteri, fidei professionem emittant coram Episcopo vel generali Vicario, necnon juramentum de munere recte fideliterque adimplendo.

III. Officium sibi demandatum diligenter et conscientiose sine personarum acceptione exequantur juxta Ordinarii instructionem et mandata, synodalia statuta, et legitimas consuetudines. Momentum sui muneris sedulo sæpiusque expendant, ut iis, quibus honore et potestate præsent, obedientia præire studeant, atque disciplinæ universæ ita sese præbeant executores, ut vere dicantur, et sint oculi et aures Episcopi, ejusque Vicarii, per quos Episcopus quæ ad religionis incrementum conducunt intelligat, quæque emendatione et ordinatione indigent, opportuno et salutari remedio sanet.

IV. In sua assidue vigilantes specula, parochorum vitam et mores jugi circumspectione custodiant (3), atque prospiciant an in prædicatione Evangelii, in doctrina edocenda, in Sacramentorum administratione, aliisque sui muneris partibus explendis recte, diligenterque se exercent.

V. Operam dantes ut omnes, qui in sortem Domini vocati sunt, ministerio respondeant, si quos in vocatione vel officio peccare cognoverint, summa charitate et prudentia prompte et libere admoneant; ac si res gravius remedium exigere videatur, eam ad Episcopum vel Vicarium Generalem referant (4). Unde eis vehementer commendamus, ut frequentem cum ipso Episcopo habeant rerum et consiliorum communicationem, ex qua unice fieri potest, ut, quæ ad parochiarum procuracionem, cleri, populique morum sanctitatem spectant, fauste feliciterque procedant.

(1) Conc. Rom. tit. VII, cap. 2. (2) 21 Nov. 1851.

(3) Cap. IV, de off. Archipresb. (4) Cap. VII, De off. Archidiacon.

VI. Regionis seu districtus sibi concrediti visitationem quotannis exequantur, et si ab Episcopo visitatio peracta fuerit, post sex menses ab hac lustratione transactos, ut quæ ab ipso notata et præcepta fuerunt fideliter observentur, abusus et excessus corrigantur, omniaque rite in Ecclesiis peragantur. Nihil tamen contra synodalia statuta, aut Episcopi præscriptiones disponant, et de ipsa sua visitatione huic post mensem rationem in scriptis reddant. Ut felicius ac facilius hoc munere fungantur, Archipresbyteros monemus, ut paterna charitate ac prudenti zelo omnes amplectantur, et modestissime se gerant in omnibus, ne cuiquam oneri aut scandalo existant (1).

VII. Quod si aliquo obstaculo impediuntur, quominus visitationem exequi possint, ipsis quidem non licet alium delegare, sed Episcopum tempestive de hac re certiores faciant, qui per visitatorem speciali mandato vocatum, vel prout opportunum censuerit providebit.

VIII. Singulis annis ab Episcopo convocati Archipresbyteri omnes, ut super ea quæ decursu anni observarunt opportunas dispositiones edat, curent exactam et plenam de rerum statu in suo uniuscujusque districtu relationem, tempore quo ante ipsam congregationem indicabitur ad Episcopum transmittere.

IX. Parochos, aliosque sui districtus sacerdotes graviter ægrotantes visitent et consolentur, curamque gerant, ut sacramentis opportune muniantur, ac de stipendiis nondum persolutis, aliisque de re ecclesiastica, vel domestica ordinandis, mature et juxta sacros canones disponant.

X. Curent etiam ut, infirmitate durante, ab aliis regionis parochis turnatim visitentur sacerdotes ægrotantes, ut mutuis adhortationibus et charitatis fraternæ verbis et auxiliis ædificentur, bonumque fidelibus præbeant exemplum.

XI. Cum aliquis ex parochis supremum diem obierit, convocatis, si fieri potest, cæteris sui districtus animarum curatoribus, Archipresbyter, cui nisi alia legitima viguerit consuetudo, vel probata concordia, jura sepeliendi et exequias celebrandi competunt, funeris justa peragat.

XII. Vacante parochia, Archipresbyteri est animarum curam sacerdoti approbato administrandum committere, atque Episcopum certiores facere, ut ipsum confirmet, aut alium mittat ad parochiali munus adimplendum. Adscitis idoneis testibus, consignet res parochiæ; libros, scripta, suppellectilem; aliaque omnia tuto loco deponat, duplicem

(1) Conc. Trid. sess. XXIV. De ref.

indicem seu inventarium conficiens, cujus exemplar œconomo tradat, aliud vero in suo archivio custodiat.

XIII. Archipresbyteri erit parochos, et parochorum rectores in munere rite adepti possessionem inducere, ea quæ in statutis synodalibus forma præscribatur.

XIV. Ubi aliqua necessitatis causa postulet, ut die Dominica, seu festo sacerdos bis sacrum faciat, quin tempus ad Episcopum recurrendi suppetat, facultatem istam tribuat Archipresbyter. Pro singulis tamen casibus quibus hac utatur potestate, statim ad Episcopum referre tenetur.

XV. Parochis, aliisque curam animarum gerentibus permittere possunt Archipresbyteri, ut ex rationabili causa, et provisione facta de sacerdote qui eorum vices suppleat, a parochia per sex ad summum dies absint. Ad Episcopum tamen de licentia concessa referant.

XVI. Eisdem etiam tribuimus, ut, necessitate urgente, presbyteris facultatem pœnitentiæ sacramentum administrandi, vel Missam celebrandi licentiam rite obtentam in quindecim dies prorogent, necnon ut extradiœcesano sacerdoti, litteris formatis Antistitis sui munito, celebrandi licentiam in octo dies tribuant, qui tamen omnes ad Episcopum illico recurrere debent.

XVII. Archipresbyteri facultatem habent absolvendi in casibus Episcopo reservatis, et intra districtus sui limites peragendi benedictiones in quibus de jure chrismati unctio minime requiritur. Quoad alias facultates quæ ipsis tribui contingat, tam pro foro conscientiæ, quam etiam pro agendi ratione in aliquibus fori externi causis, quæ ab Episcopo vel Vicario generali ipsis Archipresbyteris committantur, specialis in unaquaque Diœcesi ab Episcopo fiet constitutio, peculiaribus attentis circumstantiis, et locorum necessitatibus.

TITULUS XII.

DE PAROCHIS.

Nobile atque fructuosum est officium parochorum, quibuscum Episcopi, jam multis abhinc sæculis curam animarum sibi creditam partiuntur (1).

1. Insignem inter Christi ministros et dispensatores mysteriorum Dei occupant locum, sed et maximis, gravissimisque tenentur officiis et obligationibus erga fidelem populum ipsi ab Episcopis commissum.

(1) Ben. XIV. De synod. diœces. lib. V, cap. 4.